

**Constituziun
dalla vischnaunca da Falera**

Constituziun dalla vischnaunca da Falera

I. Disposiziuns generalas

art. 1

La vischnaunca da Falera ei ina corporaziun territoriala dil dretg public. Ella consista La vischnaunca
dallas personas sesentas sin siu territori.

art. 2

La vischnaunca ha il dretg d'administrar sesezza enteifer la legislaziun dalla con- Autonomia
federaziun e dil cantun.

La vischnaunca exercitescha enteifer ils cunfins da sias cumpetenzas il domini
sur tut las personas e caussas che sesanflan sin siu territori.

art. 3

La vischnaunca ademplescha las incumbensas che sepresentan ad ella en favur Incumbensas
dil beinstar dalla communitad. Ella promova il svilup cultural sco era il beinstar
social ed economic e relai las leschas ed ordinaziuns necessarias.

art. 4

La vischnaunca da Falera sesanfla el territori linguistic romontsch. Romontsch ei Principi territorial
il lungatg ufficial.

art. 5

Las indicaziuns davart las personas e las funcziuns en quella constituziun Eguailiad dallas
sereferesch an ad omisduas schlatteinas, aschilunsch ch'ei resulta buc enzatgei schlatteinas
auter ord il senn dalla constituziun.

art. 6

Habels da votar ein ils burgheis svizzers d'omisduas schlatteinas che han Habilitad da votar
cumpleschi il 18avel onn e ch'ei buca ugadai pervia da malsogna da spért ni
fleivlezia da spért.

art. 7

Dretg da votar

Dretg da votar en fatgs communalas han ils burgheis ch'ei habels da votar che habiteschan en vischnaunca ed ils burgheis svizzers d'omisdualas schlattelinas che habiteschan dapi silmeins treis meins ella vischnaunca sco domiciliai ni sco dimorants. Il termin entscheiva cul di dalla consigna dil scret d'origin.

art. 8

Votaziuns ed elecziuns federalas e cantunalas

Per votaziuns ed elecziuns federalas e cantunalas valan las disposiziuns respectivas dalla confederaziun e dil cantun.

art. 9

Eligibladad

Scadin votant ei eligibels en in'autoridad communal, aschilunsch ch'el ei buca vegnius privaus da quei dretg entras sentenza penala.

art. 10

Perioda d'uffeci

La perioda d'uffeci dallas autoritads communalas cuoza mintgamai dus onns.

Tgi che ha fatg part d'in'autoridad, d'ina cumissiun u d'ina delegaziun duront sis periodas d'uffeci ina suenter l'autra, sa buca vegnir reeligiun pli per la proxima perioda. Periodas d'uffeci entschattas valan sco entiras.

Per il temps d'uffeci d'in commember dalla suprastanza communal vegnan las eventualas periodas d'uffeci sco commember dalla cumissiun da gestiun u d'ina delegaziun buca quintadas. Medemamein vegn il temps, duront il qual il president da vischnaunca ei staus commember dalla suprastanza communal, buca quintaus.

art. 11

Sforz d'uffeci

Negin sa vegnir sfurzaus d'acceptar l'elecziun en in uffeci.

art. 12

Demissiun

Scadin commember d'ina autoridad communal ha da comunicar sia demissiun a scret sin la fin da fevver alla suprastanza communal.

art. 13

Termin dallas elecziuns e dalla surdada d'uffeci

Las elecziuns dallas autoritads communalas han liug mintgamai entochen la fin da matg.

L'entrada en uffeci succeda cugl'emprems da fenadur. Igl'ufficial partent ei responsabels per ina surdada regulara dil uffeci.

art. 14

En cass d'ina demission ni vacanza durant la perioda d'uffeci per in motiv ni l'auter decida la suprastanza communal, schebein ina elecziun supplementara ei necessaria ni sch'ina substituziun ei pusseivla entochen las proximas elecziuns ordinarias. Persuenter valan las medemas disposiziuns sco per las elecziuns ordinarias.

Elecziuns
supplementaras

art. 15

Parents e quinaus en lingia directa, consorts e fargliuns astgan buca appartener il medem mument alla medema autoritad communal.

Motivs d'exclusiun

Quellas raschuns d'exclusiun valan era denter commembers dalla cumission da quen e gestiun ed ils commembers dalla suprastanza.

In emploiau communal u in funcziunari communal stabel astga buca appartener all'autoritad ad el directamein superiura.

art. 16

In commember d'ina autoritad communal u dalla radunonza communal sto prender stgisa tier tractaziuns e votaziuns davart in fatg, sch'el sez, siu consort u in da ses parents e quinaus tochen al grad menziunau egl'art. 15 ha in interess direct personal en causa.

Recusaziun

Sco commember d'in uffeci communal han medemamein da prender stgisa il representant d'ina part ed il commember dalla suprastanza, resp. dil cussegl d'administraziun d'ina persuna giuridica dil dretg privat.

art. 17

Il dretg da petiziun vegn garantius. Scadin vischin cun dretg da votar ha il dretg da presentar alla suprastanza communal en scret propostas, giavischs e reclamaziuns. Quella ei obligada da prender posiziun en causa enteifer quater meins.

Dretg da petiziun

art. 18

30 personas cun dretg da votar en fatgs comunals san pretender cun lur suttascripziun ch'ei vegni votau davart ina proposta inoltrada dad els. Excepi da

Dretg d'iniziativa

quei dretg ein conclus ch'authoritads communalas han priu el rom da lur competenza ni relaziuns giuridicas regladas denter la vischnaunca e tiarzas persunas.

L'iniziativa sa vegnir inoltrada en fuorma d'ina proposta generala ni d'in sboz formulau. Ella ei d'inoltrar cun las suttascripziuns alla suprastonza communal.

art. 19

Procedura tier
iniziavas

Ina iniziativa valeivla sto vegnir tractada sil pli tard enteifer sis meins suentar ch'ella ei vegnida inoltrada.

La suprastonza sa era suttametter alla radunonza communal cunterpropostas. Sch'ei dat ina tala cunterproposta, vegn ei decidu igl'emprems denter quella e l'iniziativa. Silsuentar decida la radunonza communal entras ina votaziun definitiva davart l'approbaziun ni la refusaziun da quella proposta che ha giu la preferenza ell'emprema votaziun.

art. 20

Retratga dalla
iniziativa

Ina iniziativa sa vegnir retratga dils tschun emprems che han signau ella da tut temps tochen la votaziun, schinavon ch'ella cuntegn buca in'otra clausula da retratga.

art. 21

Iniziativas illegalas

Iniziativas cun in cuntegn illegal ein buca admissiblas e vegnan buca suttamessas alla votaziun dil pievel.

art. 22

Damondas da
sclariment/moziun

Mintga votant sa pretender dalla suprastonza sin radunonza communal sclariment davart la situaziun ni la liquidaziun d'in fatg communal. Il sclariment sa vegnir refretgs sche considerabels interess dalla vischnaunca ni da tiarzas persunas van buca a prau cun in tal agir. Il votant ha ultra da quei il dretg da far propostas a caschun dalla radunonza communal, che pertuccan buca in object indicau sin la gliesta da tractandas. Sch'ina tala proposta vegn declarada per relevonta, ha la suprastonza da suttametter, dar rapport e far proposta en caussa a caschun d'ina dallas proximas radunonzas.

art. 23

Responsabladad

La responsabladad dils organs communalas per donnas ch'els caschunan

exercitond lur activitad officiala, sedrezza tenor la lescha cantunala davart la responsablidad diils officials ed emploiai e dallas corporaziuns dil dretg public.

art. 24

Il dretg da recuors encunter conclus e disposiziuns diils organs communalas sedrezza tenor la legislaziun cantunala. Dretg da recuors

art. 25

Davart las tractativas dalla radunonza communalala, dalla suprastonza communalala e dallas ulteriuras autoritads communalas u dallas cumissiuns eis ei da menar protocols separai. Protocol

Ilis protocols dalla radunonza communalala, dalla suprastonza e dil cussegl da scola vegnan screts per romontsch.

Dil protocol dalla radunonza communalala sa vegnir priu envesta sin canzlia communalala. Quel ei d'exponer in meins suenter la radunonza entochen otg dis avon la proxima radunonza. Vegn ei fatg neginas protestas en scret entochen la proxima radunonza vala el per approbaus.

Ilis ulteriurs protocols ein da presentar en la proxima sesida per l'approbaziun e silsuenter da suttascriver dil president e dil protocollist.

art. 26

Ilis protocols dalla radunonza communalala stattan a disposiziun a mintga votant per envesta. Envesta els protocols

L'envesta els protocols dalla suprastonza e dallas ulteriuras autoritads communalas vegn lubida mo lu, sch'ei sa vegnir fatg valer interess digns da vegnir protegi.

Al dretg sin envesta diils protocols tenor allinea 2 sa era vegnir satisfatg cun remetter in extract dil protocol.

II. Organisaziun communalala

art. 27

Organs ordinaris dalla vischnaunca ein: Organs communalas

- a) la radunonza communal
- b) la suprastonza communal
- c) la cumissiun da quen e gestiun

a) La radunonza communal

art. 28

Radunonza
communal

La radunonza communal ei l'autoritat suprema dalla vischnaunca, en la quala ils habitonts cun dretg da votar fan diever da lur dretgs en fatgs communal.

art. 29

Cumpetenzas

La radunonza communal ei cumpetenta per:

1. L'elecziun:

- a) dil president communal
- b) diils commembers dalla suprastonza e da lur suppleants
- c) diils commembers dalla cumissiun da quen e gestiun e da lur suppleants
- d) diils commembers dil cussegl da scola e da lur suppleants
- e) diils commembers dalla cumissiun da baghegiar e da lur suppleants

las ulteriuras elecziuns, aschilunsch ch'ellas cumpetan buca expressivamein ad in'otra autoritat;

- 2. relaschar e midar la constituziun communal, las leschas communalas e las ordinaziuns ed ils regulativs da valur generala;
- 3. approbar il preventiv ed il quen communal sco era per fixar il pei da taglia;
- 4. conceder expensas e cuosts ch'eiin buca prevedi el preventiv e che survargan la cumpetenza finanziaria d'auters organs;
- 5. autorisar la cumpra e la vendita sco era l'impegnaziun da proprietad da beins immobilis, servituds e grevezias funsilas, aschilunsch che quei stat buc ella cumpetenza dalla suprastonza communal. Ils dretgs dalla vischnaunca burgheisa ein resalvai;
- 6. emitter novs emprests e surprendre segironzas;
- 7. conceder e midar essenzialmein concessiuns per utilisar las auas ed accordar ulteriurs dretgs d'utilisaziun speciala;
- 8. decider davart la collaboraziun cun autras vischnauncas, corporaziuns ed instituziuns regionalas;

9. conceder emprests, sch'els surpassan la cumpetenzza finanziaria dalla suprapstozza communal e schaijan buca el rom dil diever determinau da daners da fondo entras l'instanza cumpetenta;
10. crear novs uffecis e plazzas communalas stablas;
11. indemnisar ils commembers dallas autoritads e dallas cumissiuns communalas.

art. 30

La radunonza communal vegn convocada dalla suprapstozza communal entras publicaziun el fegl official.

*Convocar
vischnaunca/
Tractandas*

Ei astga sulettamein vegnir priu conclus davart tractandas ch'ei indicadas sin la gliesta da tractandas, ch'ei da publicar silmeins otg dis avon la radunonza communal.

art. 31

Mintga radunonza communal convocada en uorden ei habla da decider.

Habla da decider

art. 32

La radunonza communal vegn menada dil president communal. Per cass che quel ei impediis, presidiescha il vicepresident ni in auter commember dalla suprapstozza communal la radunonza communal.

Presidi

art. 33

La radunonza communal astga prender conclus mo da fatschentas, ch'ei vegnidas predeliberadas dalla suprapstozza communal e ch'ei indicadas sin la gliesta da tractandas.

Predeliberaziun

art. 34

La radunonza communal nominescha ils dumbravuschs necessaris.

Dumbravuschs

art. 35

Las votaziuns vegnan fatgas cun plimaun. Ellas ein denton da far en scret, sche quei vegn giavischau.

*Modalitads da
votaziuna*

Tier votaziuns cun plimaun ei la pluralitad absoluta da quels che votan decisiva. Sche las vuschs ein ulivas, decida il president.

Per votaziuns cun scrutini vala il pli absolut dallas vuschs valeivlas. Cedels vits e nunvaleivels vegnan buca quintai. Sche las vuschs ein ulivas ei la damonda renviada.

art. 36

Modalitad d'elecziun

Elecziuns vegnan fatgas cun scrutini. Sch'ei vegn buca fatg protesta san ellas vegnir fatgas cun plimaun, cun excepziun dallas elecziuns dalla suprastonza. Eligius ei tgi che contonscha igl absolut pli dallas vuschs valeivlas.

Per las elecziuns vala egl empram e secund votum il pli absolut dallas vuschs valeivlas dadas giu. El tierz votum decida il pli relativ. Ein las vuschs ulivas, decida la sort che vegn tratga d'in dumbravusch.

art. 37

Elecziuns per differents uffecis

Sch'in candidat vegn eligius per differents uffecis ch'excludan in l'auter, ha el da sedecider ladinamein per in u per l'auter uffeci. Sch'ei dat raschuns d'exclusiun el senn digl art. 15 ei l'elecziun nunvaleivla. Sche plirs candidats vegnan eligi el medem scrutini en ina autoritad, alla quala els astgan buca appartener il medem mument tenor art. 15, vala l'elecziun per quella persuna ch'era gia tochen ussa en uffeci u en cass d'ina elecziun nova, quella persuna che ha fatg las pli biaras vuschs.

art. 38

Reponderaziun

In conclus dalla radunonza communal sa vegnir presentaus da tut temps a quella per ina reponderaziun. Resalvai restan ils dretgs da tiarzs.

Sch'igl ei buca vargau in onn dapi l'entrada en vigur d'in conclus, eis ei da dar suatientscha alla damonda sulettamein sche quei vegn concludiu cun ina maioritad da $\frac{2}{3}$ dallas vuschs valeivlas.

art. 39

Votaziuns ed elecziuns cantunalas e federalas

Per votaziuns ed elecziuns cantunalas e federalas vegn l'urna pustada duront in temps fixaus dalla suprastonza communal sil pli pauc in luverdi avon ed igl avonmiezdi dil di da votaziun ed elecziun en il local communal.

art. 40

Material da votaziun/Repartiziun

Ills cedels da votar ed igl ulteriur material da votar en fatgs cantunals e federals ston vegnir reparti sil pli pauc treis jamnas avon il di dalla votaziun.

Tier elecziuns ein ils cedels da votar da surdar al votant sil pli pauc 10 dis avon il di dalla votaziun.

b) La suprastonza communal

art. 41

La suprastonza communal ei l'autoridad administrativa e poliziala dalla vi- Cumposiziun
schnaunca.

Ella secumpona dil president e da quater ulteriurs commembers ed ha dus
suppleants.

La suprastonza communal dessegna ord siu miez il vicepresidente sco era ils
caus dils differentes departaments e lur substituets.

Ils suppleants ston mo vegnir envidai, sch'in commember ordinari sa buca separ-
ticipar dallas sedutas per pli che treis meins pervia da malsogna u assenza dil
liug.

art. 42

La suprastonza communal vegn convocada dil president communal, ni even- Sedutas
tualmein dil vicepresidente e quei aschi savens che las tractandas pretendan.

Sin istanza da dus suprastonts ei il president obligaus da clamar ina seduta
extraordinaria.

art. 43

La suprastonza communal ei habla da decider sche silmeins treis commembers Habla da concluder
ein presents.

art. 44

Per tut las votaziuns ed elecziuns vala igl absolut pli dils commembers presents. Votaziuns ed
elecziuns
Ein las vuschs ulivas decida il president, tier elecziuns la sort.

Scadin commember ei obligaus da votar. Resalvadas ein las disposiziuns da
prender stgisa.

art. 45

La suprastonza communal ha tuttas cumpetenzas ch'ei buca surdadas ad in Cumpetenzas

auter organ entras dretg federal ni cantunal, entras la constituziun communal ni ina lescha communal. Ella ha oravontut las suandontas incumbensas:

1. d'applicar il dretg federal e cantunal sco era d'exequir las leschas ed ordinaziuns communalas e d'exequir ils conclus dalla radunonza communal;
2. da survegilar l'entira administraziun communal;
3. d'administrar la facultad communal e tut ils secturs d'administraziun;
4. da stabilir il quen annual ed il preventiv;
5. da preparar tut ils projects per mauns dalla radunonza communal;
6. da prender conclus davart expensas tochen igl import da frs. 30 000.00 per la medema caussa e tochen frs. 10 000.00 sch'ei setracta d'expensas che serepetan onn per onn, sco era credits supplementars tochen 20 % dalla summa dil preventiv, denton maximum frs. 30 000.00;
7. da far contracts davart damondas che cumpetan alla suprastonza;
8. da decider davart menar process e recours sco era davart far entelgientschas ni contracts da cumpromiss;
9. d'acquistar e vender schischom dalla vischnaunca da meins che 50 m² dalla medema parcella e far rectificaziuns dils cunfins tochen igl import maximal da frs. 30 000.00;
10. d'exequir la pussanza poliziala che cumpeta alla vischnaunca e la cumpetenzza penala en la procedura administrativa penala.
11. d'eleger ed engaschar ils officials e funcziunaris communal, las cumissiuns ordinaras e specialas sco era las delegaziuns en corporaziuns, dallas qualas la vischnaunca fa part u ha il dretg da cogestiu, schilunsch che la cumpetenzza d'eleger ei buca resalvada expressivamein ad in auter organ;
12. da fixar l'indemnisaziun dils emploiai communal;
13. da preparar, decider ed exequir tut las ulteriuras fatschentas che crodan buca expressivamein ella cumpetenzza d'in auter organ.

art. 46

Representar la
vischnaunca
anoviars

La suprastonza representa la vischnaunca enviers tiazas personas ed avon dertgira.

Il president communal ni siu substitut suttascriva ensemen cun il scarvon communal ni siu substitut valeivlamein per la vischnaunca.

art. 47

Secturs
d'administraziun

L'administraziun da vischnaunca sedivida en plirs secturs.

Scadin commember dalla suprastonza communal meina in sector. Ils caus dils departaments substitueschan in l'auter tenor conclus dalla suprastonza communal.

Il president ed ils caus dils departaments ein obligai da surdar lur funcziun a lur substitut per cass d'absenza, da malsogna ni d'auters impediments sco era el cass d'obligaziun da prender stgisa.

art. 48

Las singulas partiziuns administrativas cumpeglian per regla ils suandonts camps:

Partiziuns
administrativas

1. Administraziun generala, finanzas, taglias, providiment social, tgira da mal-sauns;
2. Fatgs da scola;
3. Tut ils fatgs da baghegiar e planisaziun, providiment d'aua, canalisaziun, protecziun dalla natira e digl ambient;
4. Agricultura, alps, uffeci forestal, vias communalas, luvrers communal, dismessa da rumians, fatgs da santeri;
5. Economia, turissem, cultura, sport, polizia, pumpiers, militar, schurmetg civil.

art. 49

Mintga commember da suprastonza ha da survegilar las fatschentas da siu departament, da far ils acts officials e da rapportar alla suprastonza communal.

Gestiun

Il dretg da concluder cumpeta exclusivamein alla suprastonza communal. Fatschentas da muntada subordinada sa la suprastonza communal denton delegar al schef dil departament.

art. 50

Il president communal meina las radunonzas communalas e presidiescha las sedutas da suprastonza.

President communal

Il president communal prepara la gliesta da tractandas dalla suprastonza communal. El procura ensemen cun ils ulteriurs commembers dalla suprastonza communal per l'execuziun dils conclus pri.

En cass urgents sa el prender las disposiziuns necessarias provisorias.

c) La cumissiun da quen e gestiun

art. 51

Cumposiziun

La cumissiun da quen e gestiun secumpona da treis commembers e d'in suppleant. Ella seconstituescha sezza.

art. 52

Incumbensas

La cumissiun da quen e gestiun examinescha sil pli tard suenter mintga bilanza dil quen annual ils quens e la gestiun da tut ils uffecis communal e d'eventualas cassas specialas. Ella ha da rapportar en scret e da far proposta alla radunonza communal.

La suprastonza communal sa incumbensar en entelgientscha cun la cumissiun da quen e gestiun revisurs professionals cun l'examinaziun dil quen e dalla gestiun.

Davart constataziuns da muntada subordinada san la cumissiun da quen e gestiun ed igl organ da revisiun render in rapport special alla suprastonza communal.

III. Secturs d'administraziun

1. Fatgs da scola

art. 53

Cussegl da scola

Il cussegl da scola consista da tschun commembers ed ha in suppleant. El vegn empalaus dil cau dil departament e seconstituescha dil reminent libramein.

Il cussegl da scola meina in protocol davart sias sedutas.

art. 54

Incumbensas

Il cussegl da scola ei responsabels per l'applicaziun dalla legislaziun da scola federala, cantunala e communal. El diregia e survegilescha il menaschi dallas scolas menadas dalla vischnaunca.

art. 55

Cumpetenzas

Il cussegl da scola ha ultra dallas cumpetenzas numnadas en la lescha da scola cantunala l'obligaziun:

1. d'agir ensemen cun la suprastanza communal sco autoritad electorala per eleger e relaschar las personas d'instrucziun;
2. d'eleger ensemen cun la suprastanza communal il dentist da scola, ils gidonters per la tgira diils dents ed il miedi da scola.
3. da preparar igl uorden da scola per mauns dalla suprastanza communal, resp. dalla radunonza communal;
4. d'haver quitau per in bien manteniment dallas localitads da scola e per igl equipament da quellas cun mieds d'instrucziun;
5. da far propostas per mauns dalla suprastanza, resp. dalla radunonza communal arisguard la cumpra d'indrezs da tuttas specias e mieds d'instrucziun.
6. da far propostas per il preventiv dallas expensas da scola.

art. 56

La salarisaziun dil personal d'instrucziun succeda el rom dall'ordinaziun cantunala da salarisaziun.

Salarisaziun diils scolasts

2. Provediment social

Art. 57

Las incumbensas e las obligaziuns digl uffeci social sedrezzan tenor las disposiziuns federalas e cantunalas. Igl uffeci social secumpona dil president communal e dil scarvon.

3. Uffeci forestal

art. 58

Igl uffeci forestal vegn procuraus dalla suprastanza communal tenor las disposiziuns legalas e tenor il regulativ d'uau approbaus dalla Regenza.

Uffeci forestal

4. Fatgs da baghegiar

art. 59

Il fatgs da baghegiar vegnan surveglai dalla suprastanza communal. La cumissiun da baghegiar consista da tschun commembers ed ha in suppleant.

Cumissiun da baghegiar

Ella vegn empalada dil cau dil departament e seconstituescha dil reminent libramein. Las incumbensas e cumpetenzas dalla cumissiun da baghegiar vegnan circum-screttas en la lescha da baghegiar.

5. Alps e pastiras

art. 60

Alps e pastiras

La suprastonza communal survigilescha las alps e pastiras.

6. Protecziun civila

art. 61

Protecziun civila

Las incumbensas e las obligaziuns dalla protecziun civila sedrezzan tenor las disposiziuns federalas e cantunalas.

7. Fatgs da pumpiers

art. 62

Fatgs da pumpiers

Il fatgs da pumpiers vegnan procurai dalla suprastonza communal e dil cumandant da pumpiers tenor l'ordinaziun da pumpiers approvada dil departament cantonal da construcziun, traffic e selvicultura.

8. Canzlia communal

art. 63

Incumbensas

La canzlia communal ei suttamessa al president communal. Ella procura l'entira contabilitad ed exequescha las funcziuns surdadas ad ella entras la suprastonza communal. Specialmein exequescha la canzlia communal ils conclus e las disposiziuns dalla suprastonza communal, aschilunsch che buca menaders da partizun ein incaricai cun quellas funcziuns.

art. 64

Scarvon communal

Il scarvon communal meina la canzlia communal e survigilescha il personal dall'administraziun.

El meina il protocol dalla radunonza communal e dallas sedutas da suprastanza ed ha en quellas vusch consultativa.

IV. Finanzas, taglias ed autras taxas

art. 65

La facultad dalla vischnaunca secumpona:

Effectiv dalla facultad

- a) dallas caussas en diever public sco vias, piazzas, auas e dil terren, vid il qual igl ei buca cumprovau ina proprietad privata (art. 664 CCS ed art. 118 und 119 LItCCS);
- b) dalla facultad administrativa, numnadamein dallas caussas e dils fonds che vegnan mess directamein cun lur substantzia el survetsch dall'administraziun. Leutier appartegnan oravontut il center communal e la casa da scola, las ovras per proverer ils habitonts cun aua ed electricitad, ils cundrezs per stizzar fiug, ils luvratoris, las piazzas etc.;
- c) dalla facultad da diever, numnadamein las alps, las pastiras, ils uauls, ils dretgs da far lenna e da pasculaziun;
- d) dalla facultad da finanzas, sco capitals, daners bluts, pretensiuns, beins immobilis ed ovras che vegnan salvai en la proprietad dalla vischnaunca per via da lur valeta da facultad e che vegnan teni en las fuormas dil dretg privat (locaziun, affittaziun, vendita dils recavs) ni che vegnan utilisadas entras conceder dretgs d'utilisaziun speciala.

art. 66

La vischnaunca procura per ina buna administraziun da sia facultad. Ella ha da mantener quella e da contonscher la rendita la meglier pusseivla.

Administraziun

Entras amortisaziuns regularas e reservas transitorias ei il quen da facultad da metter sin ina basa solida.

art. 67

Per las utilisaziuns pretenda la vischnaunca taxas d'utilisaziun a basa dalla lescha cantunala da vischnaunca.

Taxas d'utilisaziun contribuziun vid cuosts; tscheins d'utilisaziun

La vischnaunca sa pretender plinavon dils legitimai contribuziuns commensuradas vid ils cuosts per las utilisaziuns, dallas qualas els han effectivamein fatg diever.

Sco recumpensa per utilisaziuns sin fundament da concessiuns ni lubientschas dil diever public augmentau incassescha la vischnaunca taxas che corrispundan per regla alla valeta dall'utilisaziun.

art. 68

Taxas specialas

Sche la vischnaunca eregia ovras ni indrezs che portan in avantatg special a certas persunas ni che han per consequenza in augment dalla valeta per certs objects dalla facultad, sa ella incassar ina contribuziun che corrispunda a quei avantatg vid ils cuosts dall'ovra tenor las leschas communalas ed ils regulativs specialas.

Subsidiarmein vala il dretg cantunal per la repartiziun dil cuosts.

art. 69

Taxas

La vischnaunca sa pretender taxas da diever dil utilisaders per las ovras, las interpresas e per ils indrezs ch'ella ha erigi e ch'ella meina sezza. L'altezia da quellax taxas sedrezza tenor ils decrets communalas respectivs.

Sco recumpensa per far diever en ina certa moda dall'administraziun communalala ni per interprender in cert act official (per dar p. ex. lubientschas) sa la vischnaunca incassar taxas administrativas.

L'altezia dallas taxas ei da fixar per regla aschia che silmeins ils cuosts e las expensas dalla vischnaunca san vegnir curclai ord lur recav.

art. 70

Taglias

Aschilunsch che las ulteriuras entradas tonschan buca per curclar las expensas ordinarias sco era per amortisar ils deivets ed ils cuosts extraordinaris, incassescha la vischnaunca taglias a basa dalla lescha communalala da taglia. Quei decret sto vegnir approbaus dalla Regenza.

Subsidiarmein vala la legislaziun cantunala da taglia per la vischnaunca.

art. 71

Taxa da cura

La vischnaunca incassescha taxas sco p.ex. taxas da cura e da promoziun dil turissem ch'ei d'impunder per promover il liug da cura e per ils indrezs ed arranschaments turistics.

V. Vischnaunca burgheisa

art. 72

Il dretgs dils burgheis e dalla vischnaunca burgheisa enteifer la vischnaunca Dretgs politica sedrezzan tenor la legislazium cantunala.

VI. Fatgs da baselgia

art. 73

Il dretgs dalla pleiv ein garanti el senn dalla constituzium cantunala. Ella Pleiv administrescha independentamein sia facultad.

VII. Disposiziuns finalas

art. 74

La presenta constituzium sa vegnir revedida da tut temps cumpleinamein ni Revisiun parzialmein. Mintga revisiun va en vigur cun il conclus respectiv.

art. 75

La presenta constituzium va en vigur cun l'approbaziun entras la radunonza Vigur communal.

Per l'approbaziun eis ella da presentar alla Regenza ch' examinescha ella concernent sia legalitad. Quei vala per scadina midada ni completaziun posteriura dalla constituzium.

art. 76

Qusta constituzium rempiazza quella dils 10 da settember 1976.

Cun l'entrada en vigur da quella constituzium ein abrogai tut ils conclus comunals che cunterfan alla nova constituzium.

Abrogaziun da
disposiziuns
cuntradictorias

Questa constituziun ei vegnida acceptada dalla radunonza communal da dils 26 da schaner 2001.

La presidenta communal:

Il scarvon:

Silvia Casutt

Adrian Vincenz

Approbau dalla Regenza tenor conclus dils 20 da fevrer 2001, nr. RB 292

En num dalla Regenza

La presidenta:

Il cancellier:

Dr. E. Widmer-Schlumpf

Dr. C. Riesen